

AKAVIAS MEDLEMMAR OCH EU

RAPPORT 2025

1. INLEDNING

30 år efter att Sverige blev medlem i EU ser vi att det påverkar vår vardag i hög grad. EU är en viktig politisk arena parallellt med riksdag, regering, kommun och region. Beslut som fattas får också stort genomslag inom en rad olika områden.

I syfte att ta del av medlemmars syn på EU i olika avseenden har Akavia i medlemspanelen ställt frågor om bland annat uppfattning, kunskap och om vilka frågor som är viktiga framåt. Det övergripande intrycket är att Akavias medlemmar har en positiv hållning och högt förtroende för EU. De viktigaste frågorna framåt är klimat och miljö, demokrati och rättsstat samt utrikes- och säkerhetspolitik. Medlemmarna berörs av EU-frågor på olika sätt i sitt arbete, företrädesvis genom att man tillämpar lagstiftning som grundas på gemensamma regler eller att arbetet i många delar styrs av sådan lagstiftning. Kunskapen om EU och institutionerna behöver dock förbättras och det finns en önskan om mer kunskap under utbildningen.

Rapporten har skrivits av Anna Nitzelius, sakkunnig på Akavia.

Stockholm maj 2025

2. SAMMANFATTNING

Genom Akavias panel har vi bland annat undersökt medlemmarnas inställning till EU men även andra frågor såsom kunskap om EU-frågor, påverkan i arbetet och intresset för att arbeta i institutionerna. Vi har även ställt frågor kring utvecklingen framåt.

Resultatet visar att det finns ett starkt stöd för EU bland medlemmarna och att man i hög grad påverkas av dessa frågor i arbetet. Medlemmarna anger också ett relativt högt förtroende för Europaparlamentet och hur demokratin fungerar i EU.

Däremot förefaller kunskapen om EU och institutionerna vara ganska låg. Ungefär hälften av de som ingår i panelen uppger att man har ganska låg eller ingen kunskap om EU-frågor eller institutionernas roll och uppgifter. Resultatet från studentpanelen visar att cirka 40 procent av studenterna har grundläggande kunskap om EU som ett obligatoriskt moment, varav några professioner har påfallande lite sådant i utbildningen. En stor del efterfrågar mer EU-kunskap i utbildningen.

Intresset för att arbeta i institutionerna är lågt bland Akavias medlemmar, såväl yrkesverksamma som studenter.

Vad gäller EU:s viktiga frågor framåt uppger ungefär 42 procent att man har en positiv inställning till införande av euro. Det kan jämföras med SvD/demoskop från december 2024 där ungefär 34 procent av svenskarna ansåg att det skulle vara bra eller ganska bra. Enligt medlemmarna är de viktigaste sakområdena klimat- och miljö, demokrati- och rättsstat samt utrikes- och säkerhetspolitik. När det gäller utvecklingen framåt är frågan om att stärka EU som motvikt till USA en fråga som många av panellisterna tycker är bra och även att Sverige i ökad utsträckning bör samordna sin utrikespolitik med övriga medlemsstater. Uppgifterna bör dock ses mot bakgrund av en för närvarande mycket snabb takt av förändringar av omvärlden och att synen i dessa frågor kan förändras.

OM UNDERSÖKNINGEN

Underlaget till rapporten kommer från Akavias medlemspanel. Frågor ställdes till en panel av medlemmar genom en webbenkät vid fyra tillfällen under 2024. Genomsnittligt antal respondenter är 3600 personer. Uppgifterna som beskriver studenternas intresse för EU baseras på en webbenkätundersökning bland studerandemedlemmar med 2100 svar under hösten 2024. Resultaten är representativa för Akavias medlemmar och vägda utifrån kön, ålder, sektor och profession. Målgruppen är ekonomer, jurister, samhällsvetare, it-akademiker, personalvetare och kommunikatörer.

INNEHÅLL

1. Inledning	2
2. Sammanfattning	3
3. Akavias medlemspanel om EU	5
4. Kunskaperna om EU kan förbättras	6
5. Påverkan i arbetet	8
6. Svagt intresse för att arbeta i EU:s institutioner	9
7. Relativt högt förtroende för Europaparlamentet och demokratin	11
8. Viktiga frågor framåt för EU enligt medlemmarna	13
9. Stärk EU som motvikt till USA i världspolitiken	15
10. Vad är medskicket från panelerna?	18
11. Akavia vill	19

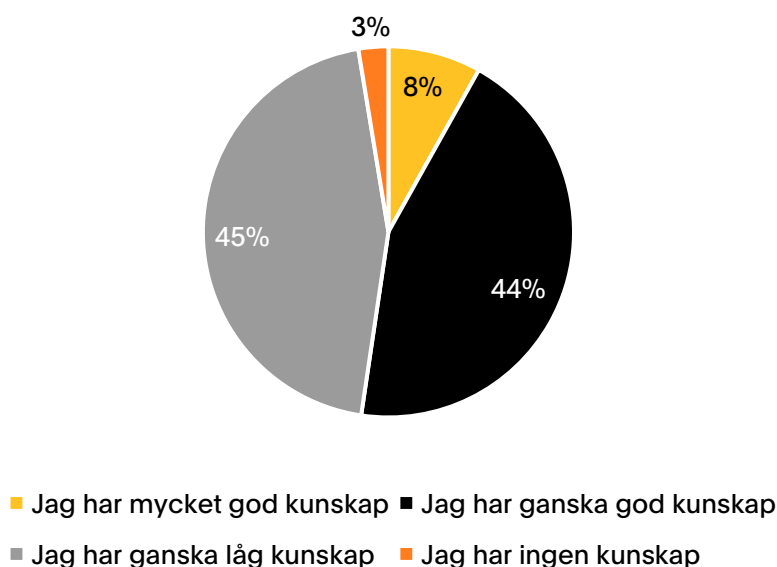
3. AKAVIAS MEDLEMSPANEL OM EU

Det övergripande intrycket är att Akavias medlemmar har en mycket positiv hållning till EU-samarbetet. I jämförelse med Sveriges befolkning, eller genomsnittet i medlemsstaterna uttrycker Akavias medlemmar ett klart högt förtroende. Ungefär 90 procent av panelen är i huvudsak för det svenska medlemskapet i EU. Motsvarande nivå för svenskar generellt är 62 procent enligt SOM-institutets undersökning från 2024. Bland de av Akavias medlemmar som ingick i panelen är yngre medlemmar något mer positiva än äldre. Av Akavias professioner är ekonomer, kommunikatörer och samhällsvetare de grupper som uppger högst stöd. En påfallande hög andel av Akavias medlemmar uppgav också att man avsåg att rösta i valet till Europaparlamentet i juni 2024, närmare 85 procent.

4. KUNSKAPERNA OM EU KAN FÖRBÄTTRAS

När det gäller kunskap om EU-frågor och de olika institutionernas roll och uppgifter svarar cirka hälften att man har mycket goda eller ganska goda kunskaper. Nästan 45 procent svarar att man har ganska låg kunskap. Medlemmar i statlig sektor anger en klart högre kunskapsnivå än medlemmar inom privat eller kommunal sektor. Jurister och samhällsvetare är de som anser sig ha högst kunskapsnivå.

HUR SKULLE DU BEDÖMA DIN KUNSKAP OM EU-FRÅGOR OCH DE OLIKA INSTITUTIONERNAS ROLL OCH UPPGIFTER? (Panel 1)

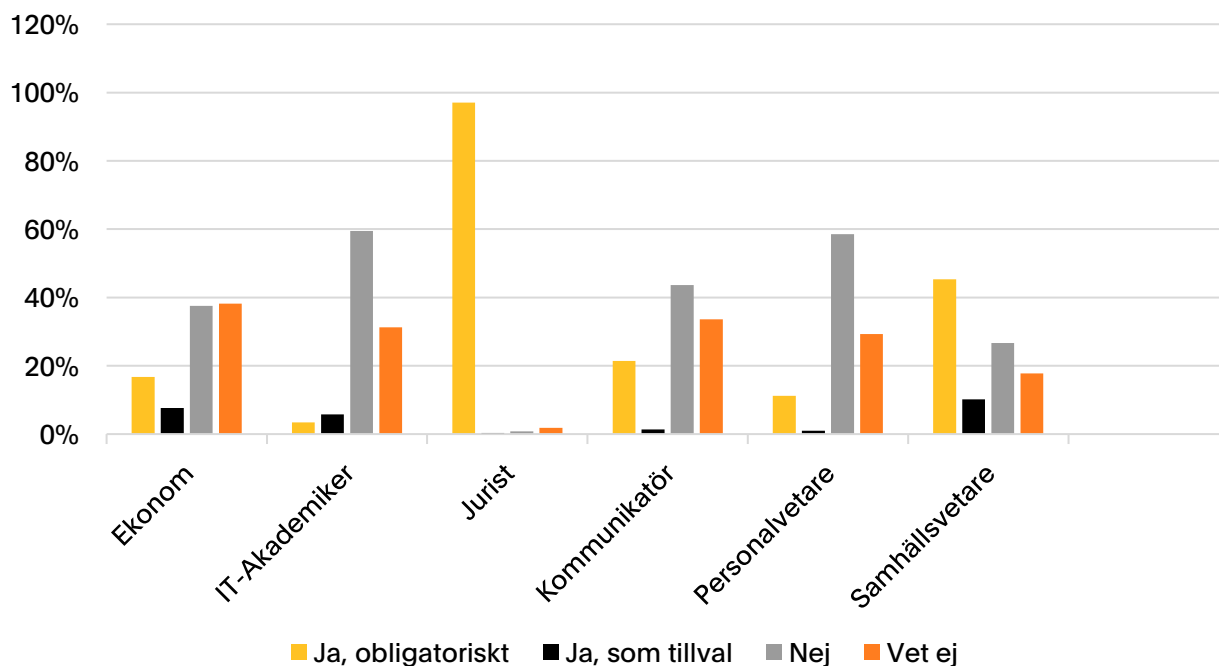

STUDENTERNA OCH EU-KUNSKAP

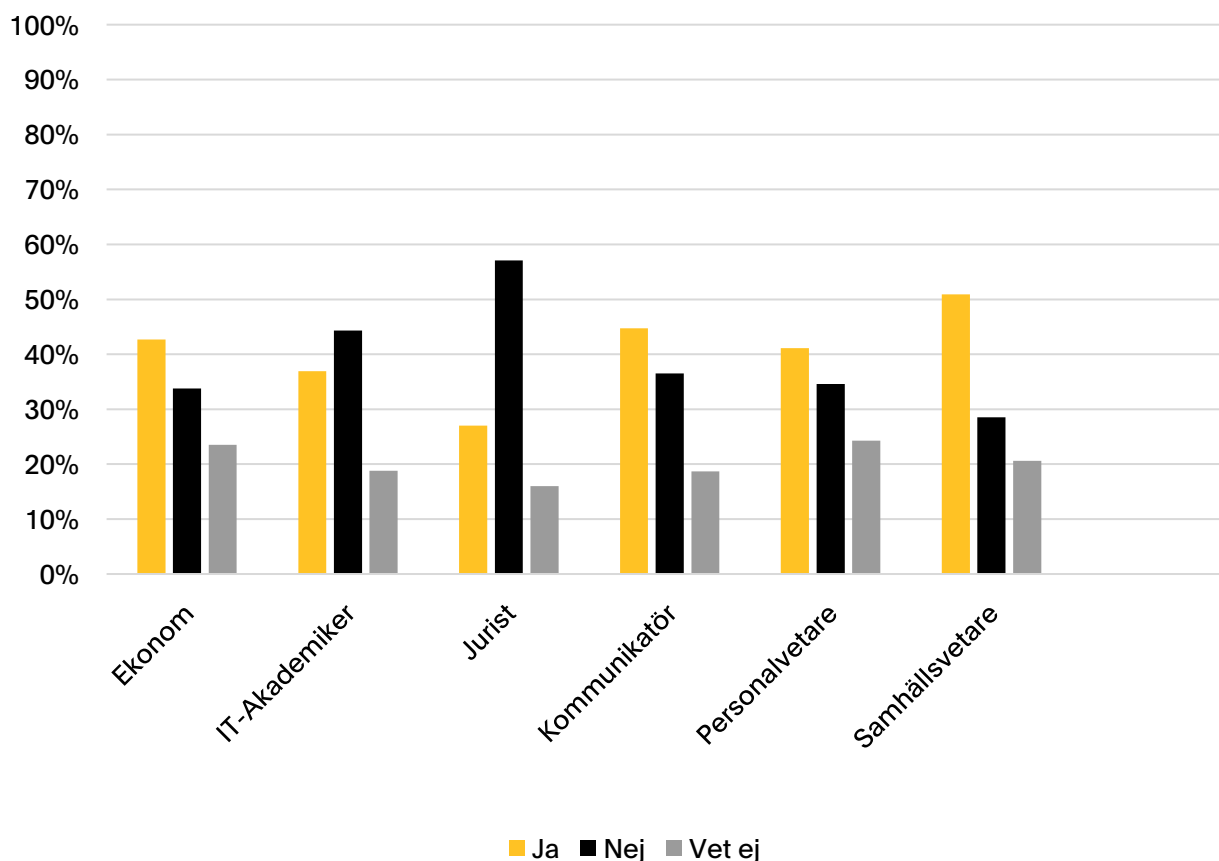
I studentpanelen ställdes frågan om grundläggande kunskap om EU ingår i utbildningen. Av respondenterna svarar cirka 40 procent att det är obligatoriskt, medan cirka 30 procent svarar nej. Juristutbildningen är den utbildning som tydligt har EU-kunskap obligatoriskt, därefter följer samhällsvetare och ekonomer. Flera anger att det erbjuds som tillval även om det tycks vara i lägre grad för samhällsvetare, kommunikatörer och IT-akademiker.

Cirka 40 procent av studenterna hade önskat mer EU-kunskap och även de olika professionerna uttrycker tydligt önskemål om mer sådan kunskap i utbildningen. Vid en jämförelse med föregående fråga framgår att detta tillval dock är sällsynt.

INGÅR GRUNDLÄGGANDE KUNSKAP OM EU I DIN UTBILDNING? (Studentpanelen höst 2024)

HADE DU ÖNSKAT MER EU-KUNSKAP I DIN UTBILDNING? (Studentpanelen höst 2024)

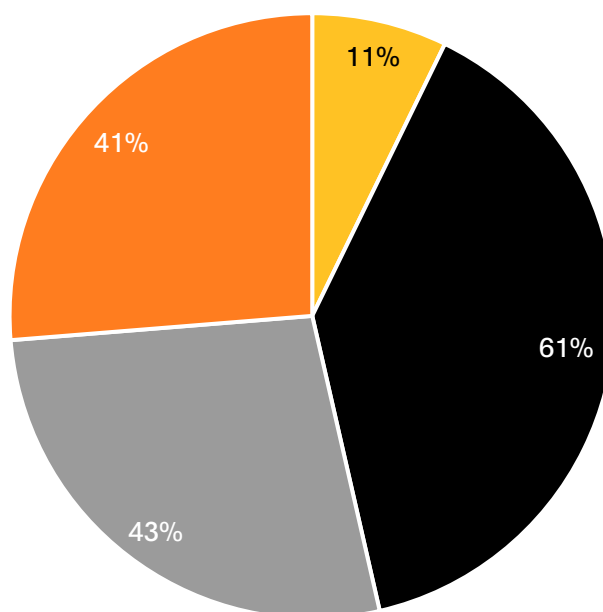

5. PÅVERKAN I ARBETET

När det gäller hur medlemmar berörs av EU-frågor i sitt arbete framgår att en majoritet tillämpar lagstiftning som grundas på EU-regler, vilket också ligger nära svarsalternativet om att arbetet i många delar styrs av sådan lagstiftning. Ett fåtal medlemmar arbetar med att ta fram lagstiftning eller andra instrument. Av kommentarerna framkommer att man kommer i kontakt med EU-frågor på en rad olika sätt beroende på yrkesroll. Några exempel är samverkan med andra länder/internationellt samarbete, kontroll av efterlevnad av direktiv, hållbarhetsrapportering, GDPR, EU-finansierade forskningsprojekt, beredningar av förslag till rättsakter.

Medlemmarna i statlig sektor är de som i högst grad berörs i arbetet och i högst grad jurister, samhällsvetare och ekonomer.

KOMMER DU I KONTAKT MED EU-FRÅGOR PÅ NÅGOT AV FÖLJANDE SÄTT I DITT ARBETE? (Panel 1)

- Jag bidrar i arbetet med att ta fram lagstiftning eller andra instrument i EU-frågor.
- Jag tillämpar lagstiftning som helt eller delvis grundas på EU-regler.
- Mitt arbete styrs i många delar av EU-lagstiftning.
- Jag behöver löpande följa vad som händer på EU-nivå inom mitt arbetsområde.

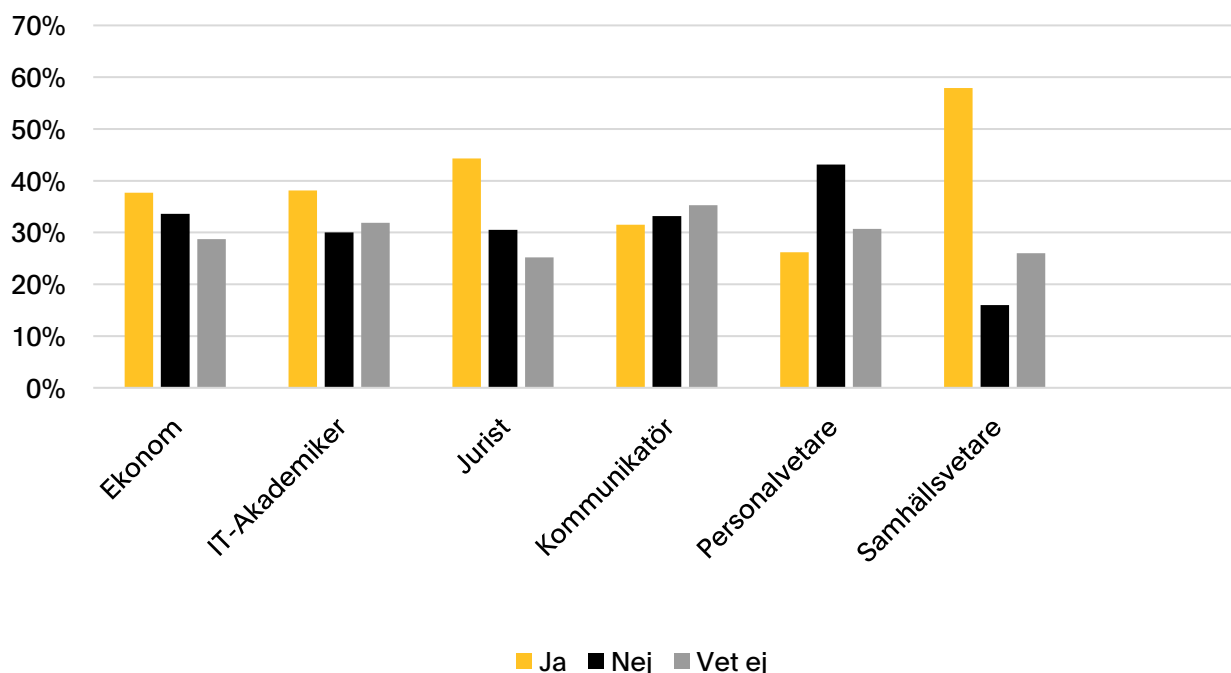
6. SVAGT INTRESSE FÖR ATT ARBETA I EU:S INSTITUTIONER

Inom EU:s institutioner finns stora möjligheter att hitta intressanta anställningar både för den med lång erfarenhet och för den som är i början av sin karriär. Det finns en bredd av arbeten inom olika ämnesområden och dessutom olika vägar in. Det är dessutom stor efterfrågan på svenskar då målsättningen är en bred representation av tjänstemän från alla medlemsstater. De svenskar som arbetar inom institutionerna är en resurs både för EU och för Sverige. De bidrar med kunskap om svenskt samhällsliv, förvaltningskultur och värderingar, vilket underlättar dialogen och utvecklingen av EU-samarbetet. De ger också möjlighet till insyn och inflytande för Sverige.

Av samtliga som ingick i panelen var dock endast 36 procent intresserade av att arbeta i institutionerna. Majoriteten svarade att man inte är det. Män förefaller vara mer intresserade än kvinnor och yngre medlemmar är mer intresserade än äldre. I gruppen 30–39 år var 42 procent intresserade och i gruppen 50–59 år var endast 33 procent intresserade. Medlemmar i statlig sektor är mer positiva än de som arbetar i kommunal och privat sektor. Jurister och samhällsvetare är de som uppger störst intresse. Även av studentpanelen framgår att intresset är något högre bland yngre, cirka fyra av tio var intresserade och tre av tio anger att de inte vet.

Av panelen framgår att de vanligaste skälen till att man inte vill jobba i EU är att det anses vara för byråkratiskt och eller för politiskt, inte vill flytta, familjeskäl, trivs med nuvarande arbete, för sent för karriärbyte/för gammal, ointresserad eller inte tillräckligt insatt ser inte att kompetensen skulle vara relevant. Av studentpanelen framgår att det huvudsakliga skälet är att det inte intresserar som karriärväg och att man inte vill flytta från Sverige. Nästan 30 procent anger att man har för lite kunskap.

ÄR DU INTRESSERAD AV ATT ARBETA I NÅGON AV EU:S INSTITUTIONER I FRAMTIDEN? (Panel 1)

VARFÖR ÄR DU INTE INTRESSERAD AV ATT ARBETA I NÅGON AV EU:S INSTITUTIONER I FRAMTIDEN (SOM HAR SVARAT NEJ)? (Studentpanelen)

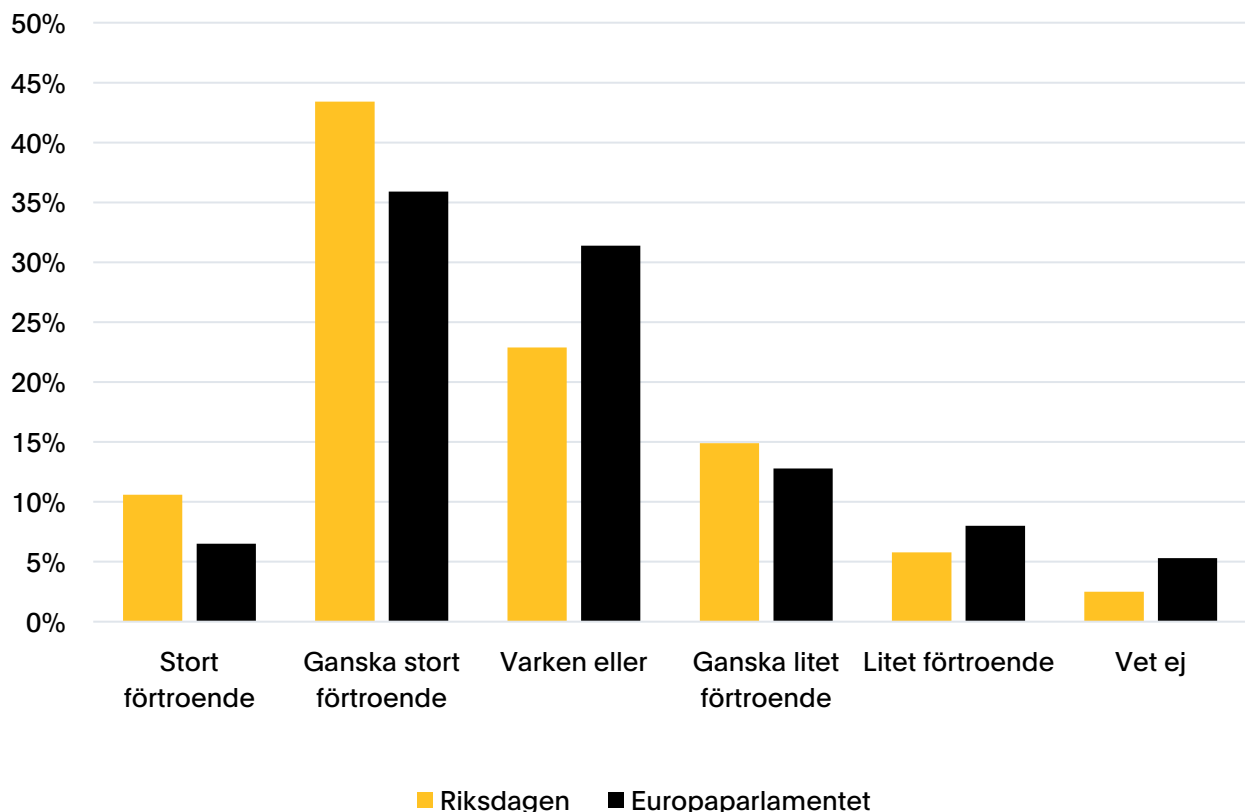
7. RELATIVT HÖGT FÖRTROENDE FÖR EUROPAPARLAMENTET OCH DEMOKRATIN

I panelen har medlemmarna fått frågor om förtroendet för Europaparlamentet i förhållande till Sveriges riksdag och om demokratis funktion i EU jämfört med Sverige.

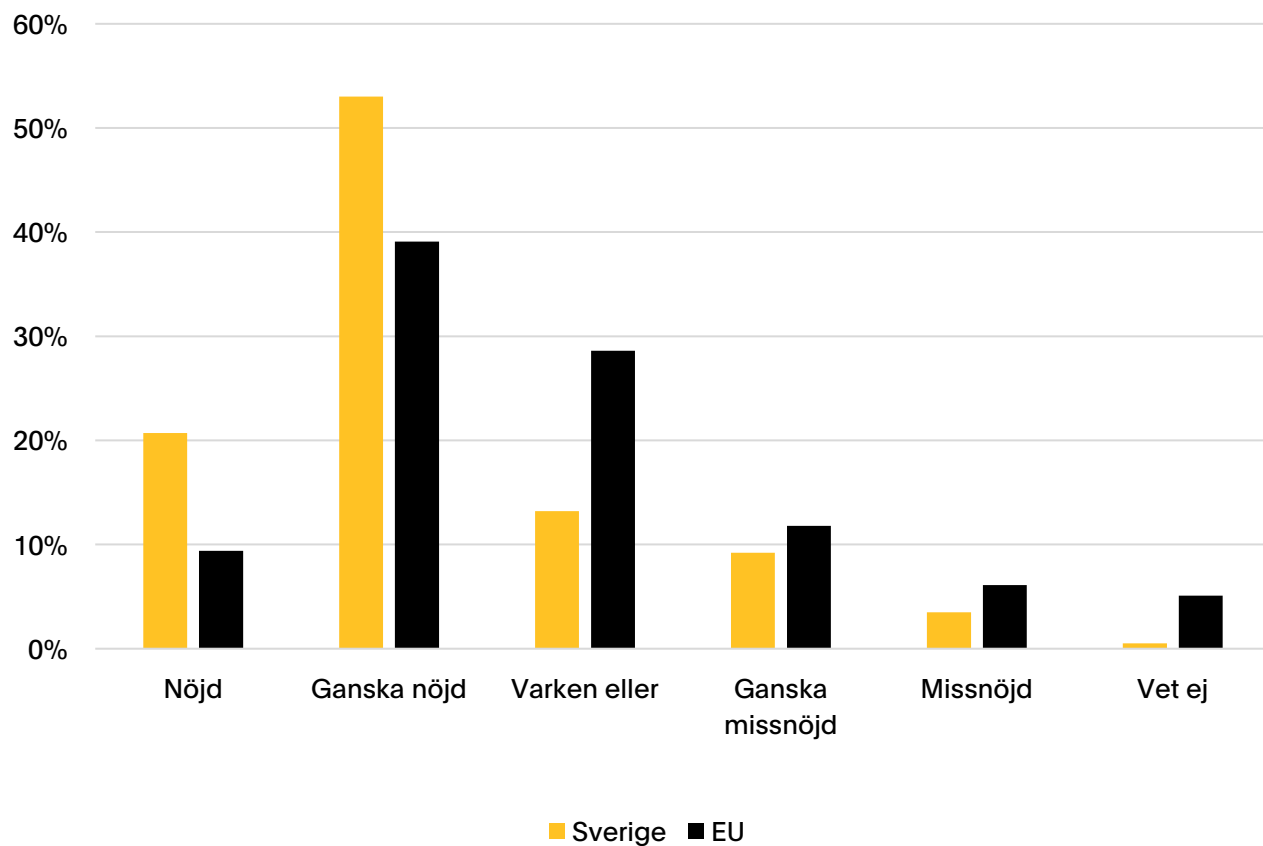
När det gäller frågan om förtroende för att riksdag respektive Europaparlamentet sköter sitt arbete uppger respondenterna ett något högre förtroende för riksdagen. Det är å andra sidan en större andel som är neutrala gällande huruvida Europaparlamentet sköter sitt arbete.

Frågan om hur nöjd man är med demokratis funktion i Sverige respektive EU visar ett likande mönster som frågan om förtroende. Respondenterna uppger högre nöjdhet med hur demokratin fungerar i Sverige än EU samtidigt som fler uppger att man inte har någon uppfattning om demokratis funktion i EU.

VILKET FÖRTROENDE HAR DU FÖR ATT RIKSDAGEN RESPEKTIVE EUROPAPARLAMENTET SKÖTER SITT ARBETE? (Panel 4)

SAMMANTAGET HUR NÖJD ÄR DU MED HUR DEMOKRATIN FUNGERAR I SVERIGE RESPEKTIVE EU? (Panel 4)

8. VIKTIGA FRÅGOR FRAMÅT FÖR EU ENLIGT MEDLEMMARNA

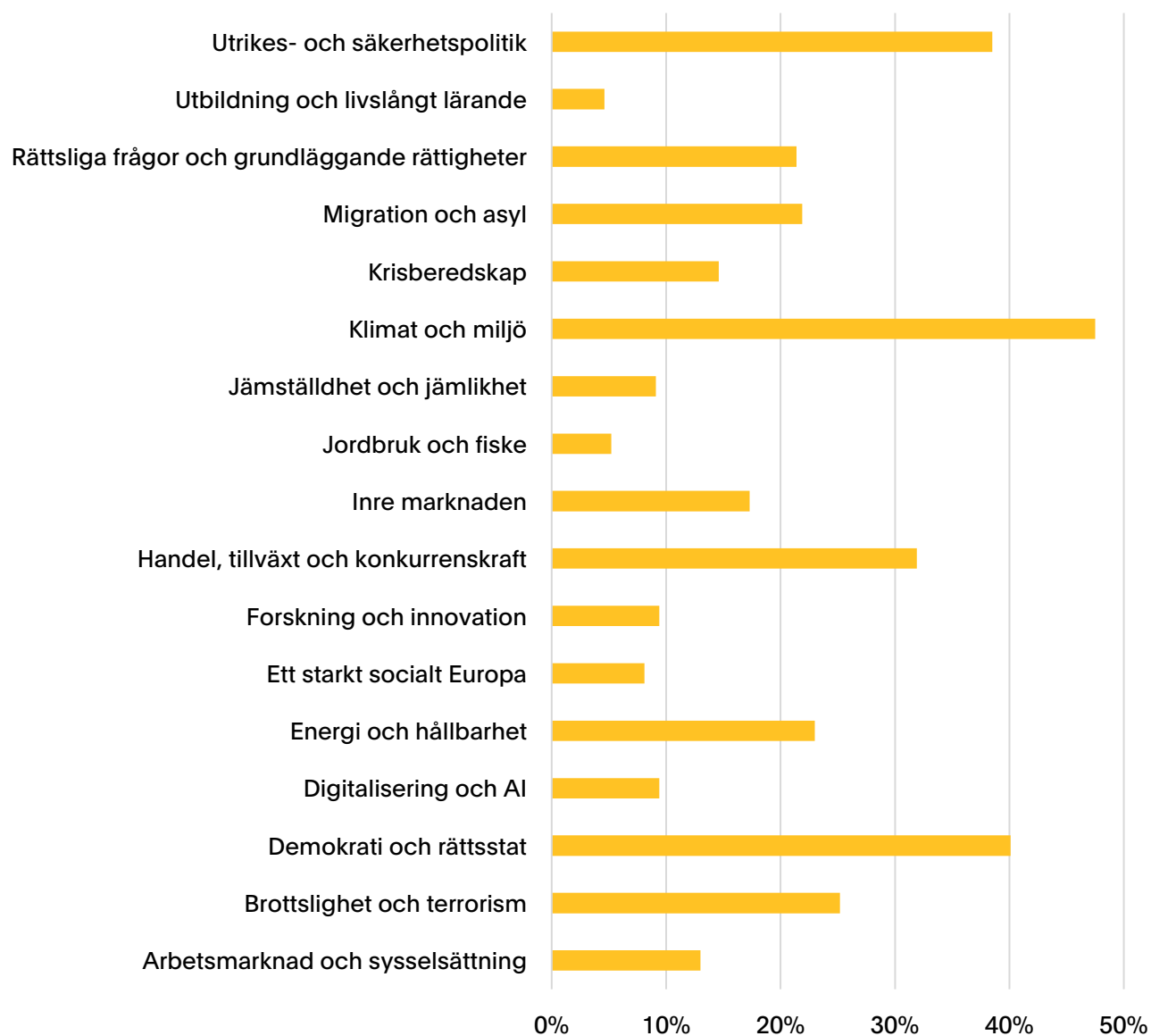
En fråga som återkommer i debatten är svenskarnas hållning till införandet av euro. Mätning av SvD/Demoskop från december 2024 visar att ungefär 34 procent tycker att det skulle vara bra eller ganska bra. Av de tillfrågade anser 44 procent att det skulle vara mycket eller ganska dåligt för Sverige att införa euron som valuta.

Akavias medlemmar tycks ha en mer positiv inställning till införande av euro än svenskarna i gemen. I panelen uppger 42 procent att man är för införande av euro och 35 procent mot. Ungefär en fjärdedel svarar att man inte vet. En påtaglig skillnad syns mellan män och kvinnor där 55 procent av männen är för men endast 35 procent av kvinnorna.

Som en mätning av vad Akavias medlemmar tycker i några frågor som rör EU:s tänkbara utveckling framåt har liknande frågor som SOM-institutets nationella undersökning ställts. Det rör åsikter om olika förslag för EU:s framtida inriktning och redovisas nedan.

De tre viktigaste frågorna enligt panelen är klimat- och miljö, demokrati- och rättsstat samt utrikes- och säkerhetspolitik. Motsvarande för svenska folket enligt Novus 2024 var invandring/integration, klimatet, energipolitik, försvaret och lag och ordning.

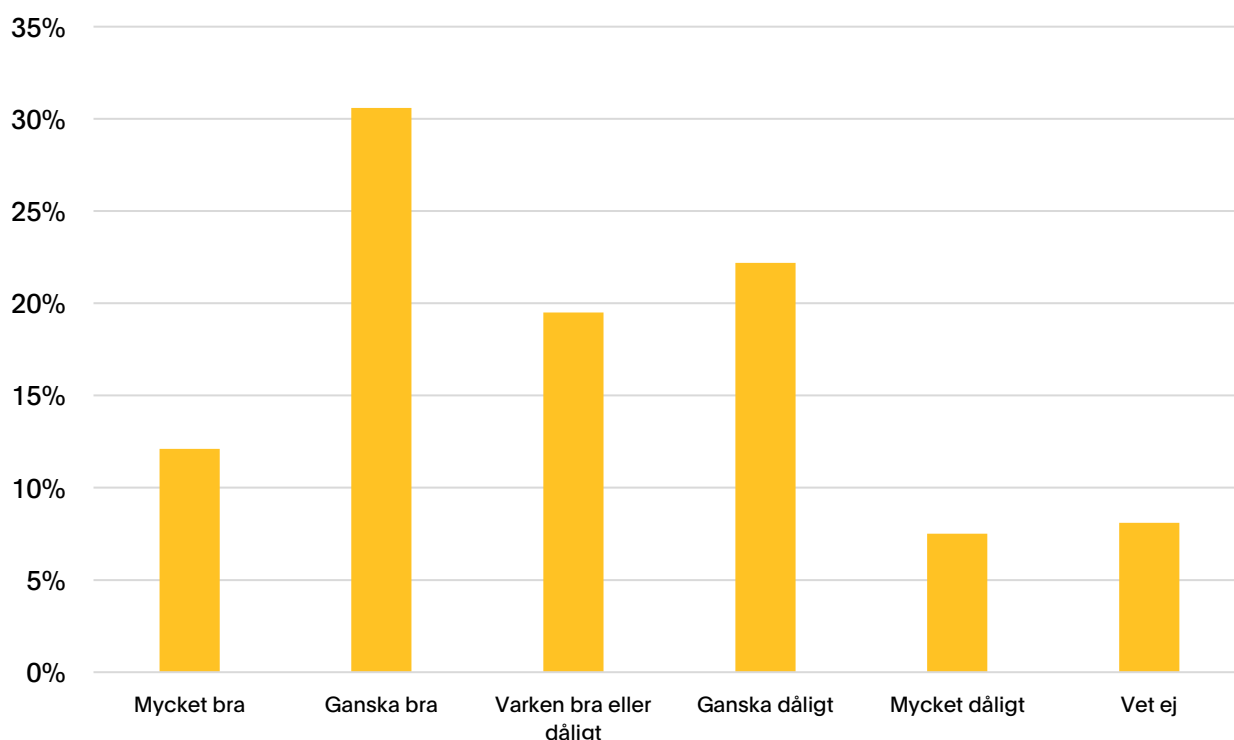
VIKTIGASTE FRÅGORNA INOM EU? (Panel 1)

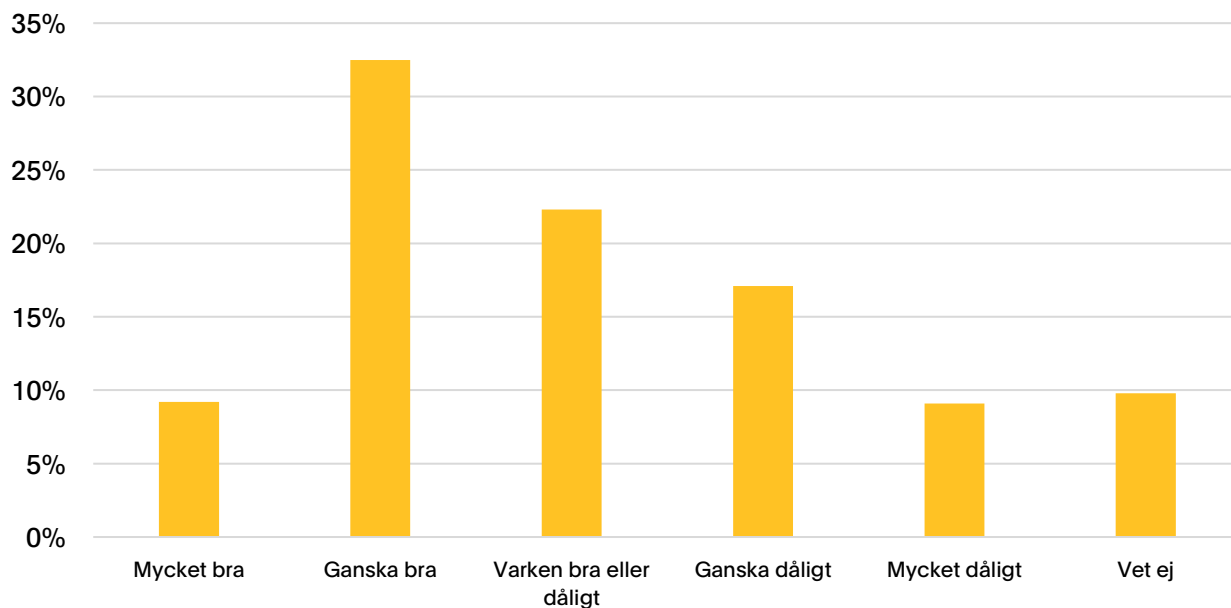
9. STÄRK EU SOM MOTVIKT TILL USA I VÄRLDSPOLITIKEN

Frågorna i panelen och som redovisas nedan handlar om hur medlemmarna anser att EU bör utvecklas framåt. Givetvis går det inte att dra några större slutsatser av detta men det är ändå intressant att frågan om att stärka EU som motvikt till USA i världspolitiken förefaller få ett tydligt stöd bland medlemmarna. Nästan 80 procent av respondenterna har angivit mycket bra eller ganska bra. Motsvarande uppgift i SOM-undersökningen (2022) var cirka 40 procent. Även frågan om huruvida Sverige ökad utsträckning bör samordna sin utrikespolitik med övriga medlemsstater skiljer sig från SOM-institutet där cirka 35 procent var positiva. Där uppger cirka 55 procent av Akavias medlemmar att de tycker att det är ett mycket bra eller ganska bra förslag.

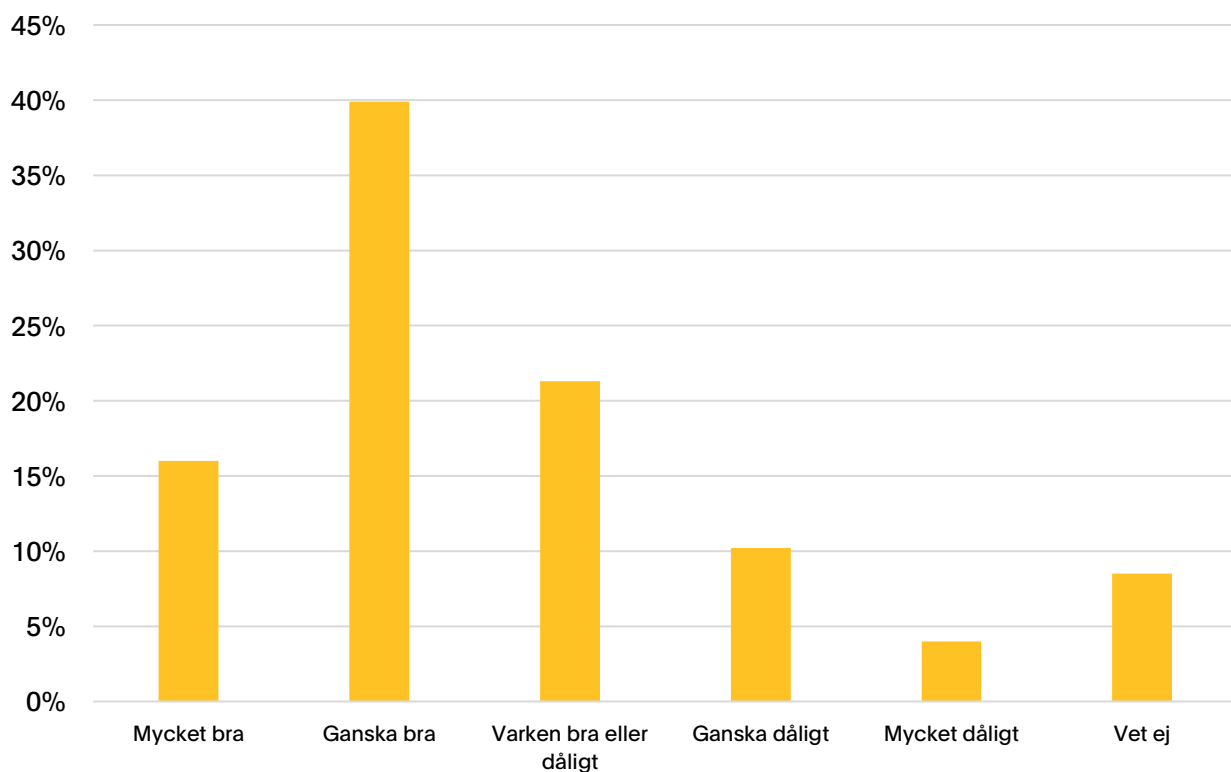
FÖRDJUPA DEN EUROPEISKA INTEGRATIONEN FÖR ATT MÖTA SAMHÄLLSUTMANINGAR.

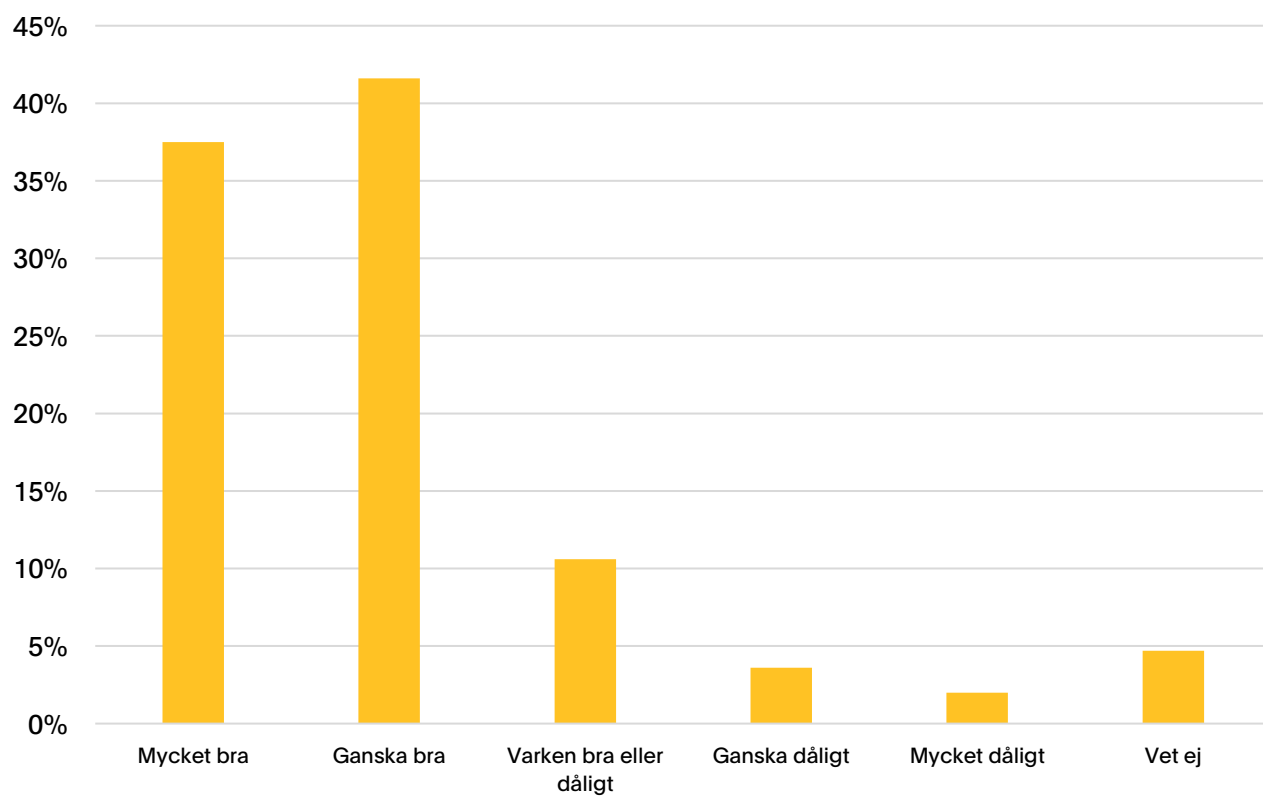
EU:S BUDGET BÖR UTÖKAS FÖR ATT KUNNA MÖTA GRÄNSÖVERSKRIDANDE PROBLEM.

SVERIGE BÖR I ÖKAD UTSTRÄCKNING SAMORDNA SIN UTRIKESPOLITIK MED ÖVRIGA EU-STATERS.

STÄRKA EU SOM MOTVIKT TILL USA I VÄRLDSPOLITIKEN.

10. VAD ÄR MEDSKICKET FRÅN PANELERNA?

EU är en viktig del i vår rättsordning och demokrati och vi behöver gemensamt verka för att förbättra och bibehålla förtroendet för EU. En del i detta är att säkerställa att kunskapen om EU är hög och att det löpande förs en debatt i viktiga frågor både vad gäller övergripande politik, riktning och olika lagstiftningsförslag.

Av panelerna framgår att det finns behov av ökad kunskap om EU och institutionerna. Det gäller både i yrkeslivet och under utbildning. Det finns all anledning att på olika sätt verka för att kunskaperna ökar, både i form av kompetensutveckling i och i form av ökade möjligheter redan under utbildningen.

Frågan om att få fler svenskar att söka sig till ett arbete i EU:s institutioner ska inte heller enbart ses som en fråga om karriärmöjlighet utan är också kopplad till kunskap och kännedom om EU och inte minst till den demokratiska aspekten. Likaså kan det antas att ökad kunskap om dessa frågor kan leda till ett ökat intresse för att arbeta i institutionerna. Det finns därför stor anledning att fortsätta verka för att fler vill arbeta i institutionerna.

Akavias panel visar att förtroendet för EU och den demokratiska aspekten är högt. Det är ett besked som behöver tas tillvara framåt och det kan Akavia bidra till på olika sätt.

11. AKAVIA VILL

- Bidra till fortsatt starkt stöd för det svenska medlemskapet i EU samt att förtroendet för EU bibehålls och stärks.
- Främja ett ökat engagemang i och diskussion om EU-frågor.
- Verka för att kunskap om EU och institutionerna ökar både bland yrkesverksamma och studenter.
- Verka för att fler medlemmar ser positivt på och vill ta chansen att arbeta i EU:s institutioner.
- Bidra till att de frågor som Akavias medlemmar anser är viktiga kommer högt på EU:s dagordning såsom klimat och miljö, demokrati och rättsstat samt utrikes- och säkerhetspolitik.
- Genom ett aktivt samarbete inom och utanför EU:s gränser bidra i arbetet för en bättre arbetsmarknad för Sveriges akademiker.
- Ha en aktiv roll i arbetet med EU-frågor inom ramen för Saco och Arbetsmarknadens EU-råd och till att värna den svenska modellen.

Akavia är fack- och professionsförbundet för de som vill mer, som tror på sin kompetens och förmåga att få saker att hända. För de som bidrar till **en upplyst framtid** på alla nivåer – för sin egen utveckling, på sin arbetsplats och för samhället. Akavia bildades av Civilekonomerna och Jusek 2020 och samlar ekonomer, jurister, samhällsvetare, it-akademiker, personalvetare och kommunikatörer.

Nybrogatan 30
Box 5167
102 44 Stockholm

010 303 75 00
info@akavia.se
akavia.se

